

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Det nygamla normala

Wassholm, Johanna

Published in:
Åbo Underrättelser

Publicerad: 20/10/2020

Document Version
(Referentgranskad version om publikationen är vetenskaplig)

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Wassholm, J. (2020). Det nygamla normala. *Åbo Underrättelser*, (20.10.2020).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Det nygamla normala

Föredragsdagarna som Nagu Marthaförening skulle organisera skjuts fram, likaså den soaré som var planerades i samband med evenemanget. Förstämningen är stor hos både organisatörerna, som arbetat flitigt med förberedelserna, och föredragshållarna som beredvilligt ställt upp som talare. Det som det redan hade ryktats om hade besannats: hälsovårdsnämnden hade beslutat att ”inga danser och folksamlingar finge förekomma för hindrandet av smittans spridning”. Året är 1919 och en influensaepidemi härjar.

Ett centralt drag i diskussionen om den situation som mänskligheten just nu befinner sig i handlar om att den är unik. Det är lätt att föreställa sig att vi har trätt in i ett ”nytt normalt”, som i framtiden kommer att betraktas som en stor vändpunkt – ett slags slutpunkt för världen som vi hittills känt den.

Dagens situation må vara unik för många nu levande människor, men i ett historiskt perspektiv har få saker varit så ständigt återkommande som epidemier och pandemier. De har påverkat människors liv lika oregelbundet regelbundet som krig, missväxter och naturkatastrofer.

Förflyttar vi oss ett sekel tillbaka i tiden möter oss i pressen en rapportering som känns slående bekant. Firandet av Runebergsdagen i Nystad år 1911 har drabbats av deltagarbrist på grund av epidemi. Från Madrid inkommer 1918 oroväckande rapporter om en explosivt växande mängd influensasmittade och många dödsfall. I staden har redan 600 läkare, hela regeringen och hälften av parlamentsledamöterna insjuknat, likaså kungen av Spanien som dock är på bättringsvägen. Gatorna ligger öde, teatrarna har stängt och till och med hästarna är drabbade.

Följande år har hotet kommit närmare. Från Stockholm rapporteras om överbelastad sjukvård och om att man – för att förbereda sig på det värsta –är i färd med att upprätta tillfälliga sjukvårdsplatser. Därefter är resurserna uttömda, och om smittan fortsätter öka blir det omöjligt att ge alla insjuknade vård. I Helsingfors besluts att Luciafestligheter och julgudstjänster inhiberas, och att skolornas julfester ska firas i närvaro enbart av elever och lärare. För att öka möjligheterna att undvika smitta publicerar lokaltidningarna förteckningar över personer som insjuknat på olika orter, inklusive uppgifter om namn, ålder och adress.

Samma hotbilder fortlever genom hela början av 1920-talet. 1922 uppmanas allmänheten att undvika nöjestillställningar som samlar stora folkmassor, inklusive danstillställningar och biografier. Ett flertal deltagare är förhindrade att delta i Nordiska spelen i Stockholm på grund av influensaepidemi. 1924 diskuteras på allvar huruvida skolor ska stängas eller skolstarten skjutas fram, vilket man på en del orter väljer att göra. Till och med firandet av *Åbo Underrättelsers* 100-årsjubileum i början av 1924 påverkas. Den svåra influensaepidemin, som resulterat i dödsfall och ”spritt sorg i vida kretsar av vårt samhälle”, bidrog till att många självskrivna gäster saknades på festmiddagen på Hamburger Börs.

Att pandemier genom historien har påverkat mänskligheten ändrar självklart inte på det faktum att det är våra liv som påverkas – just här och just nu. Det kan jag intyga själv, som försatt mig i frivillig karantän efter en arbetsrelaterad vistelse i Sverige och betraktar en kalender som åter tömts på evenemang efter de förhoppningar om en återgång till det ”gamla normala” som sommaren väckte.

Frågan som ändå kvarstår är huruvida det vi för tillfället genomlever också i ett längre tidsperspektiv blir den vändpunkt som en del nu föreställer sig. Hur omvälvande kommer pandemin att framstå som om fem år? Om tio år? I framtidens historieskrivning? Min något okvalificerade gissning lyder: inte särskilt. I en tankeväckande reflektion konstaterade en kollega nyligen att det är intressant hur vi föreställer oss att koronapandemin förändrar världen permanent, trots att världen de facto förändras permanent för varje dag som går. Det finns aldrig en återvändo till den värld som existerat föregående dag – det är därför vi har nostalgin.

Nagumarthornas framskjutna föredragskväll då? Trots besvikelsen såg man inget alternativ och uppmanade i stället befolkningen att göra en kollektiv ansträngning för att stävja smittspridningen. Ett problem var att ”ansvarskänslan hos de flesta är så pass litet utvecklad, att smittämnet kan spridas nästan var som helst”. Till exempel hade det framkommit att personer som var smittade hade besökt kyrkan där de satt sig bredvid de friska. Därför uppmanade Marthaföreningen alla, föreningar liksom enskilda individer, att ”ställa sig Hälsovårdsnämndens förordningar till efterrättelse, så att vi snarast möjligt få epidemin hävd”.